

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 April 1883, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, med anledning af Herr C. A. Larssons motion, N:o 100, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om åtgärder för åstadkommande af fullständig öfversigt i fråga om löner och pensioner.

I skrifvelse af den 13 Maj 1879 har *Riksdagen*, med föranledande af väckt motion, anhållit, det täcktes Kongl. Maj:t, så snart ske kunde, låta vidtaga de åtgärder, som må anses påkallade för utarbetande och offentliggörande af en fullständig aflönings- och pensionsstatistik för hela den offentliga förvaltningen, i sammanhang hvarmed Riksdagen, under antagande, att det ökade arbete, som dessa redogörelsens bearbetande skulle komma att medföra för Statistiska Centralbyrån, kunde åstadkommas genom den tillökning i arbetskrafter, som blifvit byrån i följd af den samma år fastställda löneregleringen tillförsäkrad, till Kongl. Maj:ts förfogande ställt ett till bestridande af kostnaderna för tryckning och papper afsedt årligt reservationsanslag af 1,000 kronor. I samma skrifvelse har Riksdagen jemväl förklarat sig anse det vara önskvärdt, om denna statistik utarbetades hvar tredje år.

Uti sitt deröfver den 2 September 1879 afgifna underdåniga utlåtande har Statistiska Centralbyrån framhållit, dels att detta arbete i sådant omfång och inom den tidrymd, som af Riksdagen begärts —

Bih. till Riksd. Prot. 1883. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 9 Häft.

äfvén under de gynsamaste omständigheter för erforderliga uppgifternas insamlande — åtminstone för första gången ej kunde utföras, med mindre byråns arbetskrafter skulle tagas i sådant anspråk, att dess andra äligganden komme att till stor del icke kunna fullgöras, och dels äfvén, att 1879 års Riksdag, enligt dess underdåniga skrivelse beträffande reglering af Statistiska Centralbyråns stat, funnit, hvad löne-regleringskomitéén anført, angående omfånget och beskaffenheten af byråns verksamhet, till fullo ådagalägga det verkliga behovet af den föreslagna personal- och aflöningsstillökningen redan för de göromål, som voro anbefalda, innan fråga väcktes om någon aflönings- och pensionsstatistik.

Ur samma utlåtande må här vidare anföras: »Till ledning för omdömet så väl om de källor, hvilka behöfva anlitas, som om arbetets omfång, torde exempelvis blott få anföras, att rikets presterskap, kyrko-betjente samt folkskolelärare och lärarinnor lära omfatta en personal af omkring 15,000. Derest för detta antal en specifik redogörelse skulle lemnas, blir arbetet ensamt dermed, så väl med hänsyn till behöfliga arbetskrafter som publikationskostnad, fullt jemförligt med hvad nu erfordras för den kommunala fattigvårds- och finansstatistiken.»

Genom bref den 19 i sistnämnda månad har *Kongl. Maj:t* »funnit statistisk redogörelse för de från stat, kyrka och kommun utgående aflönningar och pensioner böra tid efter annan utarbetas och offentliggöras så fullständig, som densamma lämpligen kan, med användande af tillgängliga arbetskrafter och de för ändamålet anvisade medel åstadkommas»; och har Statistiska Centralbyrån i samma bref bemyndigats »att efter samråd med Statistiska Beredningen vidtaga sådana anordningar i afseende på arbetets fördelning i lämpliga grupper, *hvarigenom detsamma kan efter hand utföras utan intrång i de byrån i öfrigt äliggande göromål*».

I februari månad sistlidet år publicerades det första häftet af denna aflönings- och pensionsstatistik, omfattande redogörelser för Statsrådet, Högsta Domstolen, de centrala embetsverken samt Riksdagen och dess embetsverk, och i sjelfva texten till detta arbete, dagtecknad den 31 December 1881, redogöres så väl för gruppindelningen af de till aflönings- och pensionsstatistiken hörande ämnen som ock för uppställningen i öfrigt.

I sin ofvannämnda motion har nu Herr *Carl Anders Larsson* anmärkt, att obehörigt dröjsmål med denna statistiks utarbetande och fullbordande egde rum. Redan vid nästlidet års riksdag hade motio-

nären erhållit Stats-Utskottets medverkan för aflåtande af en skrifvelse rörande denna angelägenhet till den af Kongl. Maj:t förordnade statsrådsledamoten, som egde att gå Riksdagen till handa med upplysningar, och skulle detta haft den påföljden, att Stats-Utskottet tre dagar derefter fick från Statistiska Centralbyrån emottaga ofvan omförmälda första häfte. Äfven hos detta års Stats-Utskott hade motionären gjort framställning i enahanda syfte, och hade i anledning deraf Stats-Utskottet förordnat motionären jemte en annan ledamot af Utskottet att i Statistiska Centralbyrån taga personlig kännedom om byråns förarbeten med denna statistik. De upplysningar, som motionären dervid inhemtat, hafva emellertid icke varit för honom tillfredsställande.

På derför anförda skäl och då löne- och pensionsstatistiken vore den mest intressanta, som från Tabellkommissionen utfärdas, hade motionären anhållit, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla:

1:o att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla Statistiska Centralbyrån att inom viss bestämd kortare tid fullborda och på trycket utgifva löne- och pensionsstatistiken, för så vidt den angår statens omedelbara utgifter; samt

2:o att Kongl. Maj:t ville anbefalla landshöfdingeembetena äfvensom Kongl. Statskontoret att — på det att bevillningsbeloppen må tydligt framgå — sålunda förändra taxeringslängderna, att i en kolumn utföras alla de bevillningssummor, hvilka beräknas på löner och pensioner, som utgå af statens medel, äfvensom att i en ny kolumn upptages bevillningen å de löner och pensioner, som utgå från kommuner och bolag, samt att det i Statskontoret årligen upprättade bevillningssammandrag inrättas på det sättet, att man kan urskilja hvad som motsvarar bevillningen särskildt för löner och pensioner af statsmedel, särskildt af kommuner och bolag och särskildt af enskilde.

Det *Tillfälliga Utskott*, som fått denna motion till sitt utlåtande remitterad, har i likhet med motionären funnit det vara synnerligen önskligt, att den aflönings- och pensionsstatistik, om hvars utarbetande Riksdagen hos Konungen gjort framställning, må kunna så snart som möjligt fullbordas.

Då emellertid Konungen, enligt hvad här ofvan omförmäldt är, bestämt, att detta arbete skall efter hand utföras utan intrång uti Statistiska Centralbyrån i öfrigt åliggande göromål, så är det tydligt, att fullbordandet af detta arbete måste blifva beroende af så väl omfanget och beskaffenheten af byrån i öfrigt åliggande göromål, som ock de

fordringar man på nämnda statistik ställer och derjemte af de arbetskrafter, hvaröfver byrån för samtliga dessa arbetens utförande har att förfoga.

Det torde icke vara erforderligt att här i detalj redogöra för vare sig omfånget och beskaffenheten af de göromål, som förutom aflönings- och pensionsstatistiken åligga byrån, eller för de arbetskrafter, som blifvit ställda till dess förfogande, utan får Utskottet i det hänseendet allenast hänvisa till den för byrån den 7 November 1879 fastställda instruktion samt till Riksdagens samma år fattade beslut angående löne-regleringen för detta embetsverk.

Efter den plan, som blifvit af Statistika Beredningen för utarbetande af aflönings- och pensionsstatistiken godkänd, skulle nämnda statistik komma att redogöra för alla de med viss tjänst förenade aflönings- och pensionsförmåner, hvartill sedan möjligen äfven skulle fogas redogörelse för samtliga vid viss tid pensionstagande, ordnade efter olika kategorier, och skulle dessa redogörelser omfatta icke allenast statens och Riksdagens utan äfven länens, häradenas och kommunernas förvaltning.

Innan detta arbete blir bragt till slut, återstår, enligt byråns öfverslag, att utgifva ytterligare fem häften, och om af dessa ett, eller det som bör redogöra för presterskap, folkskolelärare m. fl., ensamt för sig komme att motsvara en publikation, sådan som den om kommunernas fattigvård och finanser, hvartill tillförene ett årsanslag af 500,000 kronor varit anvisadt, så är det påtagligt, att det arbete, som här föreligger, är af vida större omfattning, än Riksdagen ursprungligen synes hafva föreställt sig.

I fråga om de arbetskrafter, hvaröfver byrån har att förfoga, torde böra särskildt bemärkas, att löne regleringskomitén, innan frågan om aflönings- och pensionsstatistikens upprättande väckts och, såsom man får antaga, med hänsyn till byråns öfriga göromål, föreslagit den tillökning i arbetskrafter, som jemväl Riksdagen genom löne regleringens godkännande torde hafva ansett erforderlig.

Vill man nu ernå det målet att snart se aflönings- och pensionsstatistiken fullbordad, så måste man också vilja medlen: tillökning i arbetskrafter eller minskning i det förutvarande statistiska arbetets omfång. Ingendera af dessa utvägar har likväl i motionen föreslagits.

Motionären, som synes hafva förbisett, att det endast till tryckningskostnad afsedda anslaget till aflönings- och pensionsstatistiken icke får användas till denna redogörelses påskyndade utarbetande, har, rörande de redan verkställda förarbetena, lemnat uppgifter, som kunde

gifva anledning till någon gensaga och derjemte såsom förklaringsgrund, hvarför, enligt hans förmenande, arbetet kräfft mångdubbelt längre tid än som erfordrats, angifvit, hurusom byrån företagit arbetet med primäruppgifternas insamlande i den omvända ordning, att desamma i byrån utarbetats och derefter understälts vederbörande embetsverks granskning. Skäl för en motsatt mening saknas emellertid icke.

Då statistiken skolat redogöra för olika slag af inkomster — lön, arfvode, tjänstgöringspenningar, inqvarteringsersättning, fri bostad, sportler m. m. — likasom för olika sätt för pensionering och afgifter därför, så har något allmänt formulär för primäruppgifterna, passande för de olika verken, svårigen kunnat på förhand, utan närmare undersökning beträffande hvart särskildt verk, uppställas. Derigenom att dessa uppgifter i de flesta fall hopsamlats genom byråns egen försorg, för att först derefter underställas vederbörandes granskning, hafva samma grundsatser vid uppsättandet kunnat genomföras. Då denna statistik nu för första gången skall upprättas, torde det vara af synnerlig vigt, att sjelfva grunden dertill blir den bästa möjliga, så att arbetet sedermera genom så väl tillförlitlighet i sifferuppgifterna som fullständighet i angifvande af de källor, hvarigenom dessa uppgifter böra kunna verificeras, må göra all den nytta, som med dessa redogörelser afsetts.

Är denna statistik en gång utarbetad, så torde det icke vara oantagligt, att dess publicerande, med iakttagande af inträffade förändringar, sedan skall kunna hvar tredje år medhinnas.

Beträffande särskildt yrkandet om fullbordandet af löne- och pensionsstatistiken »för så vidt den angår statens omedelbara utgifter», får Utskottet erinra, att i en del löner och pensioner ingå så väl bidrag af statsmedel som medel af annan art, samt att ändamålet med statistiken skulle i viss mån förfelas, om icke samtliga löneinkomster och pensioner, hvar i sin grupp, fullständigt uppfördes.

Med stöd af hvad sålunda anförts och då, efter Utskottets förmenande, aflönings- och pensionsstatistikens snara fullbordande, äfven med den inskränkning motionären föreslagit, svårigen torde kunna verkställas utan höjda anslag eller utan en omreglering af de helt nyligen fastställda gränserna för Statistiska Centralbyråns verksamhet, hvarom dock icke någon fråga väckts, så får Utskottet för sin del hemställa,

1:o. att hvad Herr C. A. Larsson i föreämnda motion mom. 1:o föreslagit icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Motionären har ock påyrkat den förändring i taxeringslängder-
nas och deröfver upprättade sammandrags uppställning, att i en kolumn
skulle utföras alla de bevillningssummor, hvilka beräknas å löner och
pensioner, som utgå af statens medel, äfvensom i nya kolumner skulle
upptagas bevillningen å de löner och pensioner, som utgå af kommun-
er och bolag samt af enskilde.

Taxeringslängderna hafva för närvarande olika bevillningskolumner
för beredningens, taxeringskomiténs och pröfningskomiténs anteckning-
ar, eller summa 3 sådana kolumner.

Skulle nu, med bibehållande i öfrigt af det hittills gällande for-
muläret för dessa längder, bevillningen, på sätt motionären antyd-
t, specificeras, så komme antagligen för hvar och en af dessa nämnders
anteckningar att finnas kolumner för bevillning af:

- 1:o Kapital samt rörelse, näring eller yrke;
- 2:o Lön och pension, som utgår af statens medel;
- 3:o Lön och pension, som utgår af bolag;
- 4:o Lön eller pension, som utgår af enskilde; och
- 5:o Summa bevillning eller summa 15 bevillningskolumner för alla
tre taxeringsnämnderna räknadt.

För att en sådan fördelning af sjelfva bevillningen skall kunna
verkställas erfordras emellertid en motsvarande specifikation å läng-
derna af olika slags inkomst.

I sitt förslag till mantals- och taxeringslängder har skattekomitén
ansett sig böra utsluta bevillningskolumnen för beredningen, men dere-
mot bibehålla sådana kolumner för taxerings- och pröfningsnämndernas
anteckningar, hvarigenom dessa kolumners antal sålunda skulle inskrän-
kas till två, och i det formulär till mantals- och taxeringslängd, som
finnes bifogadt den Kongl. propositionen N:o 6 af den 8 Januari detta
år med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom och
af inkomst, finnes endast en enda kolumn för bevillningen.

Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Finansdepartementet har
till och med, enligt det vid samma proposition fogade statsrådsproto-
koll, ansett det kunna väl ifrågasättas, huruvida icke de för bevillnings-
afgifterna afsedda kolumnerna skulle kunna ur taxeringslängderna ute-
slutas, hvarigenom denna längd skulle vinna i öfverskådlighet och lätt-
handterlighet, medan åter anteckningarne i uppbördsboken komme att
lemna en erforderlig ledning för uppbörden.

Om det än må anses eftersträfvansvärdt, att taxeringslängderna
uppställas så, att de icke allenast motsvara det med dem åsyftade huf-
vudändamål, åskådliggörandet af hvarje skattskyldigs bevillningstaxe-

ring, utan äfven, om så lämpligen ske kan, det i statistiskt hänseende ganska afsevärda biändamål, som motionären velat ernå, så kan likväl, efter Utskottets mening, detta icke lämpligen vinnas på så sätt, som motionären föreslagit. En uppställning af taxeringslängderna, sådan som motionären synes hafva tänkt sig den, skulle utan tvifvel för statistiken ega sitt speciella intresse, men de af längdernas ändamålsenliga uppställning mest intresserade, flertalet af de skattskyldige, som skulle leta sig fram genom alla dessa kolumner, för att få reda på sin taxering, torde icke blifva lika belåtna med en sådan förändring, för hvilken dessutom andra betydande, praktiska svårigheter möta.

Utskottet får därför hemställa,

2:o) att hvad Herr C. A. Larsson i förr nämnda motion mom. 2:o föreslagit icke heller måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 April 1883.

På Utskottets vägnar:

A. M. LUNDBERG.

Reservation:

af Herr *C. Carlsson* i fråga om motiveringen till mom. 1:o.

Herr *Berglöf* har begärt få antecknadt, att han icke i behandlingen af detta ärende deltagit.
